

Una mesquita al barri. Conflicte, espai públic i integració urbana dels oratoris musulmans a Catalunya

Autor de la recerca: Jordi Moreras, 2009

Consultoria TR[À]NSITS

Resum executiu elaborat per Jordi Moreras.

Una mesquita al barri. conflicte, espai públic i integració urbana dels oratoris musulmans a Catalunya

1. La contemporània presència d'espais, expressions i signes relacionats amb l'islam a Catalunya és un doble indicador. Per una banda, és indicador del procés d'assentament d'uns col·lectius d'origen immigrant provinents de països musulmans i, per l'altra, de la diversificació del panorama religiós al nostre país. Ambdues realitats que es connecten a través d'aquesta presència formulen, però, interrogants ben diferents. En el primer cas, es fa referència a les circumstàncies que condicionen i defineixen el procés d'integració social d'aquests col·lectius musulmans a Catalunya. En el segon, es formula un doble l'interrogant: respecte del model de relació entre l'Estat i les confessions religioses (basat sobre un model d'aconfessionalitat que, malgrat això, mai ha estat interpretat en clau de laïcitat) i respecte del rol social que semblen adquirir les referències religioses en l'espai públic.

2. En el marc de la gestió de la pluralitat religiosa, les respostes que han estat elaborades des del món polític local s'han trobat confrontades amb realitats sobre les que no s'havia acumulat un bagatge sòlid d'experiències. El principal escull que s'han trobat els responsables polítics locals han estat les reaccions contràries a la presència d'aquests equipaments religiosos, per part de sectors de la ciutadania, que no han dubtat a emprar les més variades estratègies de pressió per tal d'impedir la seva obertura.

3. Aquestes situacions han generat tensió social i conflictes oberts que han provocat serioses dificultats als gestors polítics alhora d'assumir la seva doble responsabilitat pública. D'una banda, la de fer complir els requisits en matèria urbanística, de seguretat i d'impacte en el medi que suposa un equipament de concurrència pública i que els responsables del projecte d'apertura han de contemplar. De l'altra, la de transmetre a la ciutadania el contingut i la funció d'un nou espai religiós, expressió del principi de llibertat religiosa, i la de respondre aquells arguments inacceptables que utilitza una part de la ciutadania local per oposar-se a aquesta obertura.

4. Sovint els poders públics locals han estat acusats d'actuar amb una mentalitat política excessivament estratègica, per tal d'evitar les conseqüències no desitjades de conflictes com aquests. Sens dubte, d'entre el conjunt d'actors que participen en aquestes tensions, les administracions públiques hi juguen el paper més destacat, però no són els únics. Aquests casos han de ser analitzats des d'una perspectiva que incorporin les visions i els arguments dels diferents actors implicats. Això ha de permetre aproximar-se als conflictes des de la seva complexitat, i sense pressuposar els "culpables" i les "víctimes" d'aquests processos.

5. L'objectiu principal d'aquest estudi ha estat analitzar les experiències de regulació de l'obertura d'un espai de culte musulmà a Catalunya en els darrers anys. Ho hem fet a partir de l'estudi específic de desena de casos, que han tingut diferents resolucions, i que il·lustren les situacions que es van generar. Alguns d'aquests cassos semblen resolts (si més no formalment) des de ja fa uns quants anys i, per tant, els hem volgut valorar des de la perspectiva dels actors que es varen implicar activament en aquell moment. Com a forma d'ampliar i fer més extensiva la nostra aproximació al tema, s'han incorporat altres referències locals de casos que encara es troben en fase de resolució, per tal de veure fins a quin punt es produeixen de nou les mateixes situacions que anys enrere.

6. Aquesta anàlisi comparativa entre casos antics i recents ha servit per mostrar les complexes interaccions que es produeixen entre els actors socials implicats en aquests conflictes, alhora que per a insistir en la seva responsabilitat compartida per garantir la convivència i la cohesió social.

7. L'informe incorpora una sèrie de propostes des d'una triple perspectiva anticipativa, proactiva i participativa, per a la resolució de la qüestió de la ubicació dels espais de culte musulmans en els municipis de Catalunya, que té en compte la dimensió de les accions en

favor de la convivència, la regulació legal dels espais de culte, la gestió dels conflictes i reclamar la responsabilitat dels actors que hi participen en aquesta qüestió.